

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ԴԺՈՒԱՐ Է ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՎԱՅԵԼ ԿԵԱՆՔ ՄԵ ԱՊՐԻԼ

Ամէն կրօնք ունի իր սկզբունքներն ու խաւանները, և անոնց իրադարձման համար սահմանուած կանոնները կամ օրէնքները: Մինչ աշխարհիկ կաղձակերպութեանց կանոնները միջավայրի ու ժամանակի պահանջներուն համեմատ փոփոխութիւններ կը կրեն, քրիստոնէութեան օրէնքները անյկզլի են բոլոր դարերուն համար, նման իր Հիմնադրին, «զի Յիսուս Քրիստոս, երէկ և այսօր, նոյն և յաւիտեան»:

Դժուար է քրիստոնէական կրօնի պատուիրաններուն հնազանդիլ ու քրիստոնէական կեանք մը ապրիլ:

Պէտք է ընդզօնել որ ամէն օրէնք կամ պատուէր, որ կաղձակերպութեան կողմէ ալ դրուած ըլլայ, պէտք է որ իրեն նպատակ ունենայ տուեալ համայնքի մը բարօրութիւնը, ապահովութիւնն ու յառաջդիմութիւնը:

Աշխարհիկ կաղձակերպութիւններու կողմէ հաստատուած կանոնները սակայն, ըստ էութեան, որոշ հանդիմութիւններ ունենալով հանդերձ հոգեւոր մարդին վերաբերեալ պատուիրաններուն հետ, իրենց յարափոխի հանդամանքէն զատ կը տարբերին այս վերջիններէն նաեւ անով՝ որ, ըլլալով մարդագիր, յաճախ կը դադրին ընդհանուրին բարօրութեան ստատուող պահանքներ ըլլալէ, և կը դառնան դանոնք սահմանող անհատներուն կամ խմբաւորումներուն շահերը ապահովելու միջոց՝ ի հեճուկս դանդաղածին իրաւունքներուն: Մինչդեռ կրօնները նկատի ունին մարդը յընդհանուրն, առանց ցեղային, դասակարգային կամ այլ խտրութեան, ու անոնց հաստատած կանոններն ու պատուիրանները՝ հոգեւոր ու բարոյական արդիւնացումը բովանդակ մարդկութեան:

* * *

Պետութեան մը մէջ, այն պաշտօնեաները միայն անոր կանոններուն լուծը ծանր կը զգան, որոնք չարաշահութեամբ, ղեղձարարութեամբ կամ այլ անարդար միջոցներով հարստութիւն դիզելու մարմաջը ունին: Դպրոցի մը մէջ այն աշակերտները միայն կը սարսափին կանոններէն, զանոնք գտնելով խիստ և անհանդուրժելի, որոնք ծոյլ ու անփոյթ, քանք չեն ընել իրենց դասերը լաւ սորվելու, կամ չեն կրնար սրբազրել իրենց յոռի վարքն ու բարքը: Վերջապէս, պետութեան մը ճակատագիրը վարելու կոչուած մարդերէն անոնք միայն անարդար կը դոնեն միջազգային դաշնադրերով նուիրադրծուած համաձայնութիւնները, որոնք ծաւալողական քաղաքականութիւն կը հետապնդեն, տիրակալութեան խտրութեան կը սնուցանեն իրենց դրացի և իրենցմէ տկար պետութիւններուն հանդէպ:

Ահա՛ դասակարգեր մարդերու, դուրի՛ իրենց պարտականութիւնը լաւ ու լրիւ կատարելու քաջութենէն ու առաքինութենէն, մարդեր՝ որոնք իրենց ճշմարիտ եւր ունին միայն կեդրոն իրենց հետաքրքրութեան, և այդ եւրն ան-

ստճման ու անվերջանալի՝ այլ յոռի ու մեղապարտ ցանկութիւններուն զօհացումը, բաւարարումը միայն նպատակակէտ է իրենց կեանքին:

Ահա մարդեր՝ որոնք երբեք փոյթ չեն ընել քրիստոնէութեան թելադրած պատուիրաններուն համաձայն կեանք մը վարելու: Որոնք կ'արհամարհեն յարոյսական ամէն կանոն ու սկզբունք, եւ ազատ ու անձնիշխան կեանք մը նախապայման կը նկատեն երջանկութեան: Բայց զազտնիք չէ ո՛չ սքիթէ անոնք որքա՛ն հեռու են երջանիկ ու անվիշտ արարածներ ըլլալէ: Օրէնքի կապանքներէն փախուստ կ'ուզեն տալ, բայց կը չղթայուն այս աշխարհի հազարամէկ հոգերով ու վիշտերով:

Բայց կայ նաեւ դասը այն երկրորդ տեսակի մարդերուն՝ որոնց համար կանոնները բարիք են ու ապահովութիւն, ուղղութիւն են ու անհրաժեշտութիւն: Անոնք որեւէ ժամանակ ծանր չեն դտներ այդ օրէնքները, վասնզի իրենց խղճին իսկ թելադրութեամբ կը զդուշանան անցնելու անոնց սահմաններէն անդին: Մարդիկ՝ որոնք իրենք իրենց հետ հաշտ ու ներքնապէս անդորր կեանք մը ապրելու համար յօժարակամ կ'ենթարկուն օրէնքի արամադրութիւններուն:

Մարդկութեան այս դասին համար է որ քաղցր է լուծը Աւետարանի կրօնքին. անոր համար զերազոյն երջանկութիւնը Տիրոջմէ կախեալ, Տիրոջ կամքին ենթակայ ըլլալու առողջ գիտակցութենէն, Տիրոջ բարեխնամ եւ ամեննախարհ Աջին հովանիին առթած ապահովութենէն կը ծնի:

Անշուշտ թէ զօրւար պիտի ըլլայ մեզի համար զիմակայի վորձուութեանց, եթէ մեր վստահութիւնը ամբողջապէս մէր ոյժերուն վրայ միայն փորձենք կեդրոնացնել: Եթէ մերժենք ընդունիլ զոյութիւնը մեզմէ զերազանց ուժի մը, սակայն հաւատքով ու աղօթքով պիտի կրնանք չահլի մեր կողքին, անով բիրապատիկ զօրացած՝ արիարար մղելու համար կեանքի պայքարը ու յաղթական դուրս դալու համար անկէ: Եւ այդ ուժը ուրիշ բան չէ եթէ ոչ զօրութիւնը Ս. Հոգիին, երբ մենք իմաստութիւնը կ'ունենանք ունայն ու անցաւոր բարիքներու փոխարէն զա՛յն խնդրելու մեր Երկնաւոր Հօրմէն, քաջ գիտնալով որ անոր ստացումով զօհացուած պիտի ըլլան բազմապիսի կարիքները մեր հոգիին ու մարմնին:

* * *

«Գլուխ պատուիրանին սէր է», կ'ըսէ Սրբազան Մատենան տառաքելին բերնով: Սիրոյ առաջին ու մեծագոյն պատուիրանին գործադրումով — աստուածսիրութեամբ եւ աշխարհութեամբ — մարդ արդէն ինքնաբերաբար հնազանդած կ'ըլլայ քրիստոնէական կրօնի այլ պատուիրաններուն:

Եթէ զուրկ ենք քրիստոնէական բարոյականի հիմնաքարը կազմող սիրոյ առաքինութենէն, այն առեն իսկապէս զօրւար կ'ըլլայ մեզի կիրարկել միւս հրահանգները մեր կրօնքին: Ուրիշներու հանդէպ ունեցած մեր սիրոյն իրաւութենէն կախեալ է քրիստոնէական այլ պատուիրաններուն դէմ եւս մեր ցուցաբերած հաւատարմութիւնն ու հնազանդութիւնը:

Ի վերջոյ, պէտք չէ մոռնալ թէ օրէնքը օրէնքի սիրոյն լոկ պահելու փարիսեցիական ցուցամոլութիւնը չէ որ մեզմէ կը պահանջուի եւ կամ օգտակար կրնայ ըլլալ մեզի: Սխալի մէջ ենք երբ, քրիստոնէական պատուիրաններուն կը հնազանդինք՝ մեր բարեպաշտութեան բարենիշը ապահովելու համար մարդերէն: Կայ նաեւ օրէնքի տառին կառչելու սխալը, որ երբեմն պատճառ կը դառնայ քրիստոնէական աւելի վսեմ սկզբունքներու ընդոտնումին:

Կեանքի մէջ զօրւարին պահեր կան, երբ մեզի կը պարտադրուի անտե-

սել քրիստոնէական սկզբունքներէն կամ կանոններէն մէկն ու միւսը, հաւատարիմ մնալու համար կրօնքի բուն իսկ ոգիին: Օրինակ բժիշկ մը որ անյուսօրէն ծանր հիւանդ մը քննելէ ետք կը ստիպուի սուտ մը խօսիլ, խուսափելով երողութիւնը իր ամբողջ ահաւորութեամբը յայտնելէ հիւանդին պարագաներուն: Թէեւ ճշմարիտ քրիստոնեայ բժիշկ, ան պիտի չվարանի պզտիկ սուտով մը առժամաբար սքողել բացարձակ ու անազորոյն ճշմարտութիւնը, տառացիօրէն մեղանշելով Քրիստոսի պատգամին դէմ: «Ձեր աշոյ աշոյ ըլլայ եւ ոչը՝ ոչ»:

* * *

Ժիշդ է, չենք կրնար ըսել թէ դիւրին է քրիստոնէական կեանք մը ապրիլ: Քրիստոս Ինք իսկ ըսաւ թէ նեղ է դուռը ու անձուկ՝ ճանապարհը որ կ'առաջնորդէ փրկութեան, մինչդեռ լայն է ճամբան որ կը տանի դէպի կորուստ: Աւերկն հետեւելու համար պայման դրաւ որ մեր խաչը վերցնենք, ինչ որ բնականաբար կ'ենթադրէ տառապանք ու զոհողութիւն:

Այս՝ նեղ է ու քարտ, ցից է ու գերբուկ՝ ճանապարհը փրկութեան, բայց հակառակ ատոր, հոն է միայն որ մեղի կը տրուի խղճի հանգարտութիւնը եւ հոգեկան ու իրաւ երջանկութիւնը, իրեւ նախաճաշակ արքայութեան: Անցքը այդ ճանապարհէն՝ դժնդակ է ու տառապալիք, բայց նոյն ատեն հաճելի է ու երջանկաբեր: Անհամար են փորձութիւնները որոնք կը սպասեն մեզի այդ ճանապարհին վրայ, բայց մեծ է նաեւ շնորհը Աստուծոյ, որով զօրացած՝ կարողութիւնը կը ստանանք այդ փորձութիւններուն մէջ իսկ մենք զմեզ երջանիկ համարելու, ըստ Յակոբոս Առաքելի, որ կ'ըսէ. «Յամենայն ուրախութեան արժանի համարիցէք զանձինս ձեր, յորժամ անկանիցիք ի փորձութիւն»: Փորձութիւնները արիարար գիմաղրաւելէ ետք անոնց վրայ տարուած փառաւոր յաղթանակ մը երջանկութիւններուն զերազոյնն ու աղեւազոյնը պիտի պարզեւէ մեզի:

Ժիշդ է թէ պահեր ու պարագաներ կան, երբ քրիստոնէական կրօնի պատուիրաններէն մէկուն զործադրութիւնը մեզմէ կը պահանջէ որոշ ճիւղ ու զոհողութիւն, եւ կամ մեզ կը զնէ երկրմտրանքի տանջալի վիճակի մը առջեւ:

Դիւրին չէ փորձութեան կամ հաշմանքի պահուն քրիստոնէական կրօնի սկզբունքներուն հանդէպ նոյն հաւատարմութիւնը, այդ սկզբունքներուն կտռելու նոյն մեղադրութիւնը ցոյց առլ: Կանոնադանց կեանքի մը ընձեռած հաճոյքներուն ու սրբութեամբ ապրուած կեանքի մը քաղցր հեռապատկերներու միջեւ յաճախ կը տարուբերի մեր հոգին, ու մեր քայլերը կը մոլորին ու կը հեռանան ճշմարիտ ճանապարհէն, եթէ մեզի ուղեցոյց չունենանք Ս. Գրոց պատուիրանները:

Այս ոգիով ապրեցան, զործեցին եւ այս աշխարհէն բաժնուեցան ու անմահութիւնը ժառանգեցին քրիստոնէական եկեղեցւոյ բոլոր սուրբերն ու մարտիրոսները, մեծագործ հայրապետներ եւ ուղղափառ վարդապետներ: Այս ոգիով ապրեցան ու զործեցին մեր երախտարժան նախնիքը: Մեզի այ կ'իյնայ, եթէ ուղին արժանաւոր ժառանգները ըլլալ երանեալներու այդ հոյլերուն, հետեւիլ անոնց ուղիին եւ աղափսով հետեւած ըլլալ մեր Տիրոջ՝ Յիսուսի Քրիստոսի:

ԳԵՈՐԳ Ս. ՃԻՆԻՎԻԶԵԱՆ